

BÁO CÁO

“MỘT SỐ BIỆN PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG DẠY HỌC TRUYỆN CỔ TÍCH TRONG CHƯƠNG TRÌNH NGŨ VĂN LỚP 6”

(Tóm lược)

I. LÝ DO CHỌN GIẢI PHÁP

1. Thực trạng

Trong sự phát triển của nhân loại, giáo dục có tác dụng vô cùng to lớn đến toàn bộ đời sống vật chất và tinh thần của con người. Phát triển giáo dục - đào tạo là cơ sở để thực hiện chiến lược phát triển kinh tế - xã hội, chiến lược con người của Đảng và Nhà nước ta. Chính sách giáo dục là quốc sách hàng đầu được thể hiện ngay trong Điều 35 của Hiến pháp 1992: “giáo dục và đào tạo là quốc sách hàng đầu”, đến Hiến pháp 1992 sửa đổi năm 2001 thì sửa thành: “Phát triển giáo dục là quốc sách hàng đầu”.

Đảng và Nhà nước ta luôn đặt mục tiêu triển giáo dục với phương châm là phát triển con người. Bởi, con người vừa là mục tiêu, động lực quan trọng trong công cuộc xây dựng và phát triển đất nước. Theo quan điểm của Nhà nước ta, không có sự đầu tư nào mang lại nhiều lợi ích như đầu tư cho giáo dục, giáo dục là hoạt động mà qua đó hình thành nên nhân cách của công dân, đào tạo nên những người lao động có nghề, năng động và sáng tạo, là tiền đề cho sự phát triển kinh tế, xã hội của đất nước.

Luận ngữ viết: “Biết mà học không bằng thích mà học, thích mà học không bằng say mà học”. Vậy niềm yêu thích, say mê chính là động lực thúc đẩy, nuôi dưỡng sự cố gắng, nỗ lực học tập không ngừng của mỗi người.

Trong nhiều năm làm công tác giảng dạy, tôi nhận thấy rằng cái ước muốn người thầy dạy văn sao cho hay, học sinh học văn sao cho giỏi, viết văn sao cho tốt là ước muốn của rất nhiều giáo viên. Với bộ môn văn, giáo viên không chỉ là người truyền thụ kiến thức mà còn bồi đắp cho học sinh tình yêu thương, lòng nhân ái về con người, những bài học làm người được gửi gắm qua những câu truyện cổ tích, từ đó giúp học sinh có được lối sống lành mạnh, trong sáng, có kỹ năng giao tiếp, tự tin,...

Văn học dân gian là tiếng nói của trái tim. Nhân dân lao động đã gửi gắm vào đó những tâm tư, tình cảm, gửi gắm cả những khát vọng về một cuộc sống hạnh phúc. Trong chương trình Ngữ văn THCS, Truyện cổ tích có một vai trò quan trọng trong việc tạo nên diện mạo của văn học dân gian. Việc đưa truyện cổ tích vào nội dung dạy học có nhiều ý nghĩa về việc tìm hiểu truyền thống của dân tộc,

ước mơ hạnh phúc, công bằng xã hội. Thể loại truyện cổ tích được phân chủ yếu ở lớp 6 là phù hợp với tâm lý lứa tuổi và nhận thức của học sinh.

Tuy nhiên, chúng ta phải thừa nhận một thực tế, trong thời kì đất nước đang chuyển mình hội nhập quốc tế, bên cạnh rất nhiều mặt tích cực thì cũng nảy sinh không ít những khó khăn thách thức. Theo đó, hiện nay đa số phụ huynh chỉ định hướng cho con em mình lựa chọn các môn học tự nhiên. Chính điều này đã tác động không nhỏ đến tâm lý học sinh, làm giảm niềm yêu thích hứng thú của các em với môn Ngữ văn. Học sinh rất lười học văn, chán học văn, các em có cảm giác bị “tra tấn” trong giờ học văn, rút gọn việc học văn bằng các hoạt động miễn cưỡng: nghe, ghi chép, trả bài.... Những giờ học văn có khi chỉ là giờ thông tin kiến thức một chiều, khô cứng và nhạt nhẽo. Nhiều khi các em còn tự hỏi học văn để làm gì khi mà các em không tìm thấy niềm vui, ý nghĩa của môn học. Do đó việc dạy các tác phẩm văn học nói chung và phần truyện cổ tích nói riêng còn nhiều hạn chế cả về phía học sinh và giáo viên.

2. Nguyên nhân

Có nhiều nguyên nhân dẫn đến tình trạng học sinh không hứng thú trong giờ học văn, theo tôi có những nguyên nhân cơ bản sau:

* **Về chương trình:** Dung lượng kiến thức nhiều so với thời lượng từ 45 – 90 phút nên học sinh khó tiếp thu kiến thức. Các em phải học nhiều môn học nên thời gian chuẩn bị bài ở nhà không nhiều, sơ sài, qua loa dẫn đến hiểu bài không sâu mà không hiểu bài thì không thích học.

* **Về phía giáo viên:** Việc đổi mới phương pháp dạy học, chuẩn bị đồ dùng dạy học, ứng dụng công nghệ thông tin vào giảng dạy và thiết kế các hoạt động chưa thật sự được chú trọng. Mỗi khi lên lớp một số giáo viên chưa thật sự làm chủ kiến thức, chỉ tập trung truyền thụ hết những gì đã soạn từ giáo án, ít khi mở rộng, nâng cao, kích thích sự hứng thú của học sinh.

* **Về phía học sinh:** Môn Ngữ văn là một môn học khó, mang tính đặc thù. Đặc biệt khi học truyện cổ tích, học sinh phải phát huy trí tưởng tượng sáng tạo, năng lực cảm thụ thì mới có thể hiểu được những tầng nghĩa sâu xa của tác phẩm. Yêu cầu này không phải học sinh nào cũng có đủ khả năng. Hơn nữa, đa phần học sinh hiện nay đã quen với lối học thụ động, đi thi thì cũng chỉ chép lại lời thầy, bởi các em có tâm lý nếu làm khác đi chưa chắc gì thầy đã cho điểm cao, do vậy cũng chẳng muốn bộc lộ suy nghĩ cảm thụ riêng của bản thân.

Ngoài ra, hiện nay thời gian của học sinh bị cuốn vì mạng Facebook, Youtube, Game online... nhiều hơn thời gian các em chuẩn bị bài, học bài. Bởi vì những

thứ đó hấp dẫn hơn một tiết học khô khan. Vì vậy tạo nên một tiết học sôi nổi, vui vẻ, hấp dẫn mà vẫn hình thành được kiến thức là điều cần thiết.

Từ thực trạng và nguyên nhân trên, tôi luôn trăn trở, tìm tòi và vận dụng những phương pháp mới sao cho phù hợp với đối tượng học sinh, điều kiện của nhà trường, khả năng của bản thân để đem lại hiệu quả giáo dục cao nhất. Vì vậy, tôi đã lựa chọn đề tài: ***“Một số biện pháp nâng cao chất lượng dạy học truyện cổ tích trong chương trình Ngữ văn lớp 6”*** để học hỏi và chia sẻ với đồng nghiệp nhằm nâng cao hơn nữa hiệu quả dạy học cũng như phát huy năng lực, sáng tạo của học sinh.

II. GIẢI PHÁP THỰC HIỆN

1. Biện pháp 1: Về chương trình

Vì cũng là những năm đầu tiên xây dựng và thực hiện bộ sách giáo khoa mới nên không thể tránh khỏi những hạn chế trong việc lựa chọn văn bản đưa vào giảng dạy. Cho nên, ngoài việc thực hiện đúng theo kế hoạch dạy học đã đặt ra thì trong quá trình giảng dạy giáo viên có thể linh động, lựa chọn những kiến thức trọng tâm, phù hợp với đối tượng học sinh để đưa vào giảng dạy. Vì vậy giáo viên cần bám sát hệ thống câu hỏi trong sách giáo khoa, tham khảo sách giáo viên để khai thác văn bản phù hợp, mang tính vừa sức, tránh việc phân tích quá sâu khiến học sinh không cảm thụ được và cũng không phù hợp với đối tượng.

2. Biện pháp 2: Về phía giáo viên

Giáo viên cần tích cực, chủ động trau dồi năng lực chuyên môn; nâng cao trình độ sử dụng công nghệ thông tin; áp dụng các phương pháp dạy học tích cực trong quá trình giảng dạy không chỉ đối với các tiết dự giờ, thao giảng, ... mà đối với tất cả các giờ dạy.

Giáo viên cần tìm hiểu tâm lý học sinh để tìm ra phương pháp dạy học phù hợp với từng đối tượng.

Đối với phương pháp dạy học, phải hiểu được bản chất của từng phương pháp để vận dụng sao cho phù hợp với nội dung bài học và đặc trưng của từng thể loại.

Đối với truyện cổ tích và các đặc trưng của nó, tôi xin đưa ra một số cách dạy đọc hiểu truyện cổ tích mà tôi đã áp dụng có hiệu quả tốt, cụ thể như sau:

**** Dạy học đọc hiểu truyện cổ tích bằng biện pháp cho học sinh đọc phân vai***

**** Dạy học đọc hiểu truyện cổ tích bằng biện pháp cho học sinh hoạt động nhóm***

**** Dạy học đọc hiểu truyện cổ tích bằng biện pháp cho học sinh đóng tiểu phẩm***

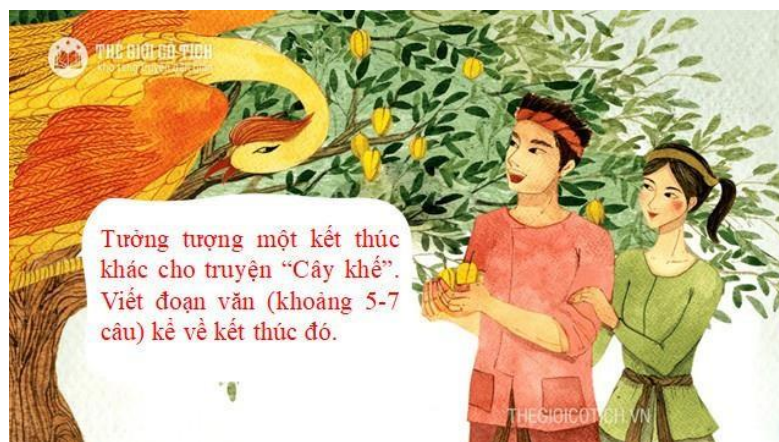
*** Dạy học đọc hiểu truyện cổ tích bằng biện pháp cho học sinh vẽ tranh minh họa**

*** Dạy học đọc hiểu truyện cổ tích bằng biện pháp cho học sinh chơi trò chơi**

*** Dạy học đọc hiểu truyện cổ tích bằng biện pháp nêu câu hỏi phát huy trí tưởng tượng của học sinh**

• *Ưu điểm*

- Tạo được sự hứng thú và chú ý cho học sinh;
- Tạo điều kiện làm nảy sinh óc sáng tạo , trí tưởng tượng của học sinh;
- Giúp học sinh tiếp thu kiến thức một cách nhẹ nhàng hơn, học sinh không cảm thấy bị gò bó, nặng nề ...
- Có thể thấy ngay tác động và hiệu quả của lời nói hoặc việc làm của các vai diễn.
- Tạo điều kiện để học sinh nhút nhát tham gia từ đó tăng sự năng động, khả năng giao tiếp cho học sinh trong tiết học cũng như trong thực tế.

• *Hạn chế:*

- Các Phương pháp này đòi hỏi giáo viên phải biết chuẩn bị bài dạy thật tỉ mỉ, giao nhiệm vụ cụ thể cho từng học sinh, đồng thời hướng dẫn học sinh từng bước để có thể lên được “kịch bản”, lời thoại cho từng nhân vật trong thời gian quy định.
- Đối với môn ngữ văn, để phương pháp đóng vai diễn lại thành tiểu phẩm các câu truyện cổ tích đạt hiệu quả tốt nhất thì cần thêm các tranh ảnh, đạo cụ, đồ dùng Tuy nhiên, nguồn tư liệu này trong nhà trường còn thiếu sót, còn một số phòng học trong nhà trường chưa được lắp đặt máy chiếu, loa, ...

3. Biên pháp 3: Về phía học sinh

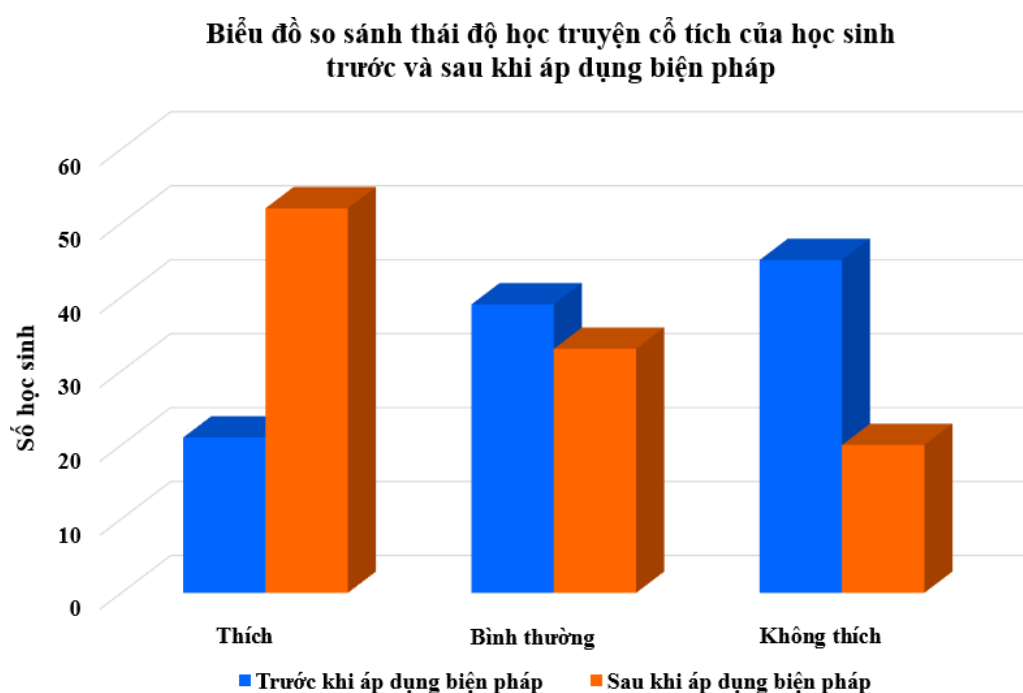
- Cần xác định rõ trong tiết học, người hoạt động chủ yếu là học sinh. Học sinh phải là những chủ nhân thực sự, chiếm lĩnh hầu hết các hoạt động trong tiết học. Các em tựa như những diễn viên hoàn toàn làm chủ sân khấu với những hình thức

phong phú, đa dạng. Hãy để các em thoải mái đóng góp, chia sẻ ý kiến, tham gia tích cực xây dựng bài, có như vậy giờ dạy mới đạt hiệu quả và thành công.

III. KẾT QUẢ THỰC HIỆN

- Thái độ của học sinh khi học các tác phẩm truyện cổ tích

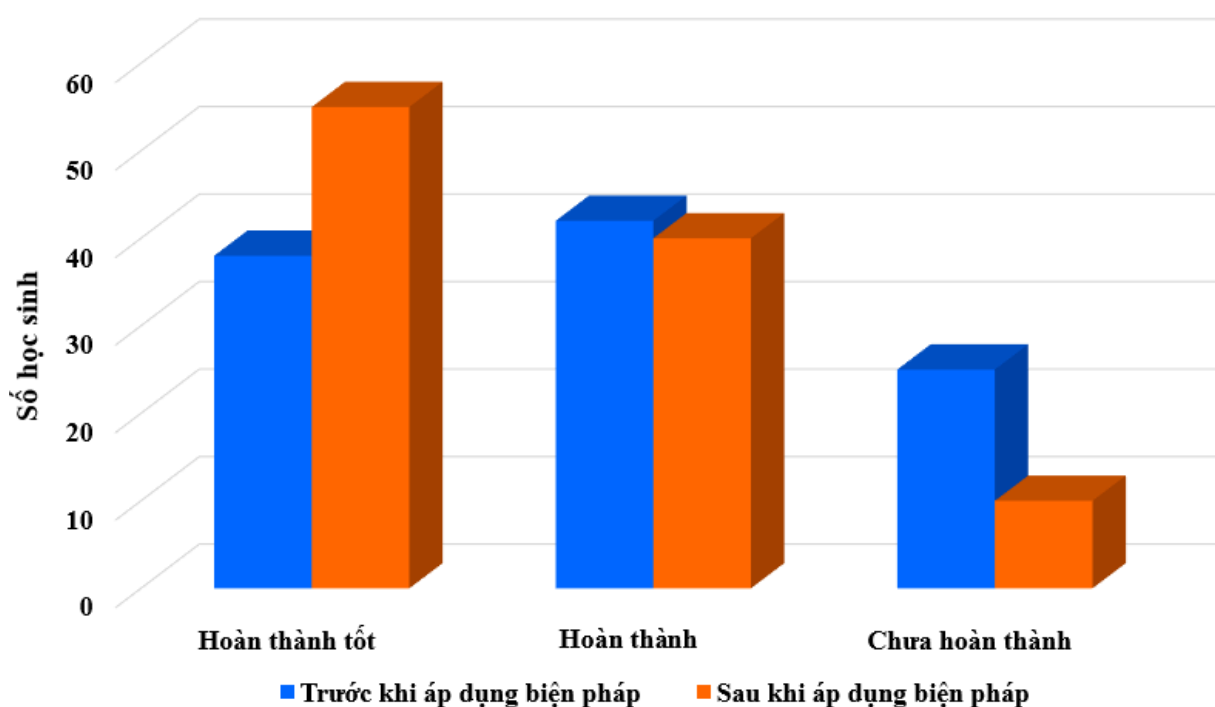
Thái độ	Trước khi áp dụng biện pháp		Sau khi áp dụng biện pháp	
	Số lượng	Tỉ lệ	Số lượng	Tỉ lệ
Thích	21/105	20%	52/105	49,5%
Bình thường	39/105	37,1%	33/105	31,4%
Không thích	45/105	42,9%	20/105	19,1%

- Kết quả học tập của học sinh khi học các tác phẩm truyện cổ tích

Năm học	Thời điểm khảo sát	Hoàn thành tốt		Hoàn thành		Chưa hoàn thành	
		SL	%	SL	%	SL	%
2021-2022	Trước khi áp dụng giải pháp (Đầu học kì II)	38	36,2	42	40	25	23,8
2022-2023	Sau khi áp dụng giải pháp (Đầu học kì II)	55	52,4	40	38,1	10	9,5

Biểu đồ so sánh kết quả học truyện cổ tích của học sinh trước và sau khi áp dụng biện pháp

Qua kết quả trên có thể thấy khi áp dụng giải pháp vào thực tiễn giảng dạy truyện cổ tích trong chương trình Ngữ văn lớp 6 đã đạt được một số hiệu quả trong việc nâng cao chất lượng giảng dạy, cụ thể:

- Các em cảm thấy hứng thú hơn trong giờ học văn, không còn hiện tượng uể oải nhàm chán trong giờ học.

- Các em rất thích thú khám phá, tìm hiểu các vấn đề trong tác phẩm từ đó liên hệ với thực tế đời sống, hầu như tất cả học sinh đều muốn tham gia vào giờ học, đặc biệt giờ học không còn quá tải.
- Học sinh cũng tự tin hơn khi gặp phải các vấn đề mới và khó trong việc tiếp cận các tác phẩm truyện cổ tích trong chương trình Ngữ văn lớp 6.

IV. KẾT LUẬN

Trên đây là một số giải pháp của bản thân tôi rút ra được trong quá trình tìm hiểu, dạy học và trao đổi với đồng nghiệp, rất mong nhận được sự góp ý của quý cấp lãnh đạo, bạn bè đồng nghiệp để tôi có thể hoàn chỉnh hơn đề tài này để góp phần nâng cao chất lượng dạy và học Ngữ văn 6 nói chung và truyện cổ tích nói riêng.

Qua áp dụng ***“Một số biện pháp nâng cao chất lượng dạy học truyện cổ tích trong chương trình Ngữ văn lớp 6”*** nêu trên, trường THCS Chuyên Mỹ đã từng bước nâng cao được chất lượng dạy học môn Ngữ văn nói riêng và chất lượng của Nhà trường nói chung ngày một tốt hơn.

Chuyên Mỹ, ngày 20 tháng 2 năm 2023
Người viết

Nguyễn Thị Miên